

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS POLITINĖS
REKLAMOS IR PAPIRKIMŲ TYRIMO DARBO GRUPĖS**

**IŠVADA
DĖL VARĖNOS RAJONO SAVIVALDYBĖS RINKIMŲ KOMISIJOS 2019 M. VASARIO
12 D. SPRENDIMO NR. 21**

2019 m. kovo 4 d. Nr. 3-55 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) gavo 2019 m. vasario 15 d. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (toliau – LVŽS) „Skundą dėl Varėnos rajono savivaldybės rinkimų komisijos 2019-02-12 sprendimo Nr. 21“ (toliau – LVŽS skundas), kuriuo prašoma panaikinti Varėnos rajono savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 55 (toliau – Varėnos raj. SRK) 2019 m. vasario 12 d. sprendimą Nr. 21 (toliau – Sprendimas) ir atlikti objektyvų tyrimą:

- surinkti visapusišką informaciją apie įvykio faktines aplinkybes;
- esant poreikiui apklausti Dubinčių bendruomenės pirmininkę Reginą Lukaševičienę, buvusį Lietuvos Respublikos liberalų sąjungos atstovą prie savivaldybės komisijos Jaunį Grikšą, kitus įvykių liudininkus;
- įvertinti, kodėl informacija apie sprendimo projektą nebuvo pateikta VšĮ „Medicina Practica“ ir Lietuvos sergančiųjų prostatos vėžiu draugijos atstovams;
- dėl interesų konflikto ir šališkumo iš Varėnos rajono savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 55 pašalinti tyrimo grupės pirmininką Deimantą Miliauską, jos nares Rūtą Aganauskienę ir Laurą Karlonaitę.

LVŽS skundo nagrinėjimas perduotas VRK Politinės reklamos ir papirkimų tyrimo grupei, kurią sudaro VRK nariai Aistė Žilinskienė (vadovė), Svetlana Misevičienė ir Vincentas Vobolevičius, talkinant VRK nariams Andriui Puksui ir Taurui Rutkūnui.

I. Faktinės aplinkybės

1.1. Dėl gauto skundo turinio

Varėnos raj. SRK 2019 m. sausio 17 d. gavo anoniminį skundą (toliau – skundas), kuriame teigiama: „2019-01-14 d. ir 15 d. nuo 9:00 iki 14:00 valandos, Varėnos rajono, Kaniavos seniūnijos Panočių ir Dubičių kaimuose, lankėsi autobusiukas – „Agrokoncerno“ finansuojama akcija „Saugokim vyrus“ – su LVŽS logotipu ir R. Karbauskio pavarde. Šį autobusiuką atlydėjo Marijonas Čapkovskis – LVŽS kandidatas į merus Varėnos rajono rinkiminėje apygardoje. Minėtasis kandidatas akcijos autobusiuką atlydėjo į Panočių pagrindinės mokyklos pastatą esančią biblioteką (adresas: Mokyklos g. 42, Panočiai), o Dubičiuose į parduotuvės aikštelę ir kartu su akcijos darbuotojais

priiminėjo gyventojus ir vedė politinę propagandą, peikdamas dabartinę rajono valdžią ir agituodamas balsuoti už save bei LVŽS sąrašą. Tai darė visiškai atvirai.

Šis akcijos autobusiukas važinėja po daugelį kitų Varėnos rajono kaimų (rajono spaudoje ir kaimų skelbimų lentose surašytos tikslios vietos ir laikai, kada kurį kaimą aplankys ši akcija) ir Marijonas Čapkovskis visur jį lydi, bei dalyvauja pačioje akcijoje.

Keista, kad šiais laikais, kai papirkinėjimu laikomas tušinuko ar kalendoriuko įteikimas rinkėjui, kandidatas į Varėnos rajono merus važinėja kartu su akcija, kuri nemokamai atlieka daugybę tyrimų, kurie yra finansuojami partijos ar koncerno. Manytume, kad ir pati LVŽS partija turėtų nešti atsakomybę už tokius veiksmus.

Pati akcija „Saugokim vyrus“ yra labai kilni ir reikalinga, (nors akcijos organizatoriai neturi leidimų tokiems mėginimams ir tyrimams atlikti) bet ar tai nėra rinkėjų papirkinėjimas, kai kartu su šia akcija keliauja ir LVŽS patvirtintas kandidatas į Varėnos rajono merus Marijonas Čapkovskis?

Prašome imtis griežčiausių priemonių ir pažaboti tokių grubų elgesį šio kandidato į merus. <...>“

Kartu su anoniminiu skundu buvo pateiktos ir jo turinį patvirtinti turinčios nuotraukos.

1.2. Dėl SRK atlikto tyrimo

Pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo (toliau – Įstatymas) 6 straipsnio 3 dalį, numatančią, kad „Rinkėjų ir rinkimų teisę turinčių asmenų papirkimo faktus tiria ir priima dėl jų sprendimus savivaldybių rinkimų komisijos Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka“, anoniminiame skunde išdėstytų aplinkybių tyrimas patikėtas Varėnos raj. SRK.

Vadovaujantis Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu 2017 m. vasario 23 d. VRK sprendimu „Dėl Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo ir Metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ Nr. Sp-47 (su vėlesniais papildymais ir pakeitimais), tyrimą atliko Varėnos raj. SRK sudaryta Galimų papirkimo atvejų tyrimo grupė (toliau – Tyrimo grupė).

2019 m. sausio 23 d. Tyrimo grupė raštais Nr. STG-2 ir STG-3 kreipėsi į LVŽS Varėnos raj. skyrių ir UAB „Merkys“.

LVŽS Varėnos raj. skyriaus buvo prašoma nurodyti:

„1. Kokiu tikslu Marijonas Čapkovskis 2019-01-14 ir 2019-01-15 su akcijos mikroautobusu – mobilia laboratorija vyko į Varėnos r. sav. Kaniavos sen. Panočių ir Dubičių k.?

2. Kokiu pagrindu Marijonas Čapkovskis dalyvauja akcijoje „Saugokime vyrus“?

3. Kokios funkcijos paskirtos Marijonui Čapkovskiui dalyvaujant akcijoje „Saugokime vyrus“?

4. Kokia tvarka ir būdu Marijonas Čapkovskis bendrauja su akcijos „Saugokime vyrus“ paslaugų gavėjais t. y. ar M. Čapkovskis su kiekvienu asmeniu bendrauja atskirai (pvz. atiduodamas tyrimų rezultatus), ar su į akciją susirinkusiais asmenimis bendrai, ar grupelėmis?“

UAB „Merkys“ buvo prašoma nurodyti „2019-01-02 išleisto laikraščio „Merkio kraštas“ trečiame puslapyje patalpinto skelbimo – straipsnio, kuriame buvo nurodytas akcijos „Saugokime vyrus“ mobilios laboratorijos apsilankymų Varėnos r. sav. gyvenvietėse grafikas, užsakovą. Skelbimas – straipsnis pažymėtas žyma „Užsk. Nr.4“.

Atsakydami į Tyrimo grupės raštą Nr. STG-3, 2019 m. sausio 24 d. UAB „Merkio kraštas“ raštu Nr. 1 „Dėl skelbimo „Merkio krašte“ patikslino informaciją dėl laikraščio numerio bei nurodė, kad „Skelbimą pagal UAB „Merkio kraštas“ nustatytus ir viešai nurodomus įkainius paprašė išspausdinti AB „Medicina practica laboratorija“ atstovu sausio 7 d. (laikraščio leidimo dieną) prisistatęs interesantas, pateikęs užsakovės – tos pačios AB „Medicina practica laboratorija“ – rekvizitus, t. y. kur reikėtų nusiųsti sąskaitą už publikuotą skelbimą.

Tai buvo niekuo neišsiskiriantis skelbimas, kokių redakcija gauna kasdien: jame taip pat nebuvo nieko, kas galėtų pažeisti Visuomenės informavimo įstatymo reikalavimus ar Vyriausiosios rinkimų komisijos patvirtintas „Rekomendacijas dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpyje“. Kartu pateiktas 2019 m. sausio 8 d. Varėnos rajono laikraščio „Merkio kraštas“ Nr. 2 bei PVM sąskaita faktūra (pateikimo dieną neapmokėta).

Atsakydamas į Tyrimo grupės raštą Nr. STG-2, 2019 m. sausio 30 d. Marijonas Čapkovskis nurodė, kad „anoniminiame skunde pateikta informacija yra melaginga. Talkindamas akcijai niekuomet ir jokia forma neagitavau nei už save, nei už LVŽS sąrašą ir viso niekuomet nekalbėjau apie politiką.

Savanoriškai padedu akcijai ne pirmą kartą - talkinau ir 2015 m., kuomet mikroautobusas - laboratorija Varėnos rajone tikrino gyventojų sveikatą. Kaip matyti iš LVŽS puslapyje skelbiamos informacijos (https://www.lvzs.lt/lt/index.php?option=com_content&view=article&id=1749&Itemid=103#.XHUhvogzaUk), 2015 m. lapkričio 4 - gruodžio 3 dienomis mikroautobusas apsilankė daugiau nei 40 vietovių Varėnos rajone. Žinoma, kad laboratorijos darbuotojams reikia pagalbos - surasti saugią vietą, kurioje galėtų stovėti mikroautobusas, užtikrinti elektros tiekimą ir pan. Be to, savanoriai skleidžia informaciją apie laboratorijos atvykimą gyventojams ir atlieka kitus organizacinius darbus. Visus šiuos darbus atlieka akcijos savanoriai. Ir aš tiek 2015 m., tiek 2019 m. sausio mėnesį teikiau organizacinę pagalbą laboratorijai - rūpinausi vieta mikroautobusui, elektros tiekimu ir kt.

Pažymiu, jog vykstant akcijai šiais metais buvau tiesiog persekiojamas dėl savo savanoriškos veiklos - mane nuolat filmavo ir reikalavo pasiaiškinti, kodėl talkinu akcijai. Dar kartą nurodau, kad jokios politinės agitacijos ir net kalbų apie politiką nebuvo, neprisistatinėjau ir nebuvau pristatomas

kaip LVŽS kandidatas ir pan., todėl nesuprantu, kodėl 2015 m. galėjau padėti akcijai, o 2019 m. – jau ne.“ M. Čapkovskis ir VšĮ „Medicina practica“ 2019 m. sausio mėn. sudarė Konfidencialumo sutartį. M. Čapkovskis: „Medicina practica pateikė uždarus vokus, kuriuos perdaviau asmenims, padariusiems tyrimus“.

1.3. Dėl Tyrimo grupės išvados

Tyrimo grupė atliko tyrimą ir 2019 m. sausio 31 d. parengė išvadą. Atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalį bei Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2017 m. vasario 23 d. VRK sprendimu „Dėl Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo ir Metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ Nr. Sp-47 (su vėlesniais papildymais ir pakeitimais), 4.4 papunktį, Tyrimo grupė atkreipė dėmesį, kad papirkimu laikomas ir poveikis rinkėjui jį „palenkiant“ ar „nukreipiant“ dalyvauti rinkimuose ar balsuoti už tam tikrą kandidatą ar politinę partiją.

Dėl įrodomosios medžiagos trūkumo Tyrimo grupė nesvarstė klausimo dėl atviro agitavimo. Buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad nuotraukose ant mikroautobusiuko gerai matomas LVŽS logotipas bei šalia šios transporto priemonės stovintis M. Čapkovskis.

Tyrimo grupė įvertino atsakymus, gautus į jos 2019 m. sausio 23 d. raštus Nr. STG-2 ir STG-3 LVŽS Varėnos raj. skyriui ir UAB „Merkys“. Pažymima, kad pats M. Čapkovskis neneigia kelionės kartu autobusiuku bei susitikimų su gyventojais. Taip pat nurodoma, kad M. Čapkovskis asmeniškai įteikia vokus su tyrimų rezultatais, rūpinasi saugios vietos mikroautobusiukui stovėti suradimu, užtikrina elektros teikimą ir pan.

Tyrimo grupė atkreipė dėmesį, kad konfidencialumo (savanorystės) sutartis buvo pasirašyta 2019 m. sausio 7 d., t. y. jau vykstant rinkimų kampanijai. Medžiaga apie vykdomą akciją taip pat pasirodė vykstant rinkimų kampanijai. Tyrimo grupė įvertino ir M. Čapkovskio pateiktus argumentus dėl prisidėjimo prie akcijos 2015 m. lapkričio 4 d. – 2015 m. gruodžio 3 d. Tyrimo grupė konstatavo: *„Pažymėtina, kad 2015 m. akcija buvo vykdoma jau pasibaigus rinkimams į savivaldybių tarybas (2015-03-01) ir dar neprasidėjus politinei rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą kampanijai (politinės rinkimų į LR Seimą kampanijos pradžia – 2016-04-09). Įstatymas numato draudimą tiesiogiai ar netiesiogiai papirkinėti rinkėjus prasidėjus politinei kampanijai į savivaldybės tarybos narius-merus. Šiuo atveju rinkimai į savivaldybės tarybos narius-merus numatyti 2019 m. kovo 3 d., o politinė kampanija prasidėjusi yra nuo 2018 m. lapkričio 7 d.“.*

Atsižvelgiant į tyrimo medžiagą, Tyrimo grupė 2019 m. sausio 31 d. priėmė išvadą:

„2019 m. sausio 14–15 dienomis, nuo 9.00 val. iki 14 val., Varėnos r. sav. Kaniavos seniūnijos Panočių ir Dubinčių kaimuose teikiant paslaugą – laboratorinius tyrimus su LVŽS logotipu pažymėtu

mikroautobusu – laboratorija ir paslaugų teikime dalyvaujant LŽVS kandidatui į Varėnos rajono savivaldybės tarybos narius – merus Marijonui Čapkovskiui, padarytas pažeidimas numatytas Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje – netiesioginis rinkėjų papirkimas“.

1.4. Dėl Varėnos raj. SRK posėdžio ir sprendimo

M. Čapkovskis apie 2019 m. vasario 12 d. Varėnos raj. SRK posėdį buvo informuotas el. paštu 2019 m. vasario 8 d. Tą pačią dieną M. Čapkovskis el. paštu patvirtino savo dalyvavimą posėdyje.

Dieną prieš numatytą posėdį, 2019 m. vasario 11 d., Varėnos raj. SRK gavo Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos „Prašymą dėl visų tyrimo duomenų pateikimo, liudytojų apklausos ir išvados projekto svarstymo datos pakeitimo“. Prašymas buvo grindžiamas LVŽS teisininko negalėjimu dalyvauti Varėnos raj. SRK numatytame posėdyje dėl dalyvavimo Vilniaus apygardos administraciniame teisme nagrinėjamoje byloje. Buvo pažymėta, kad Tyrimo grupės išvados medžiaga nėra išsami, o Tyrimo grupės nariai turi nusišalinti dėl akivaizdaus šališkumo (nurodytas jų ryšys su savivaldybės administracija). Tyrimo grupės nariams nenusišalinus, „*turi būti sprendžiamas klausimas dėl jų veiksmų įvertinimo kreipiantis į Vyriausiąją tarybinės etikos komisiją dėl viešųjų ir privačiųjų interesų tyrimo*“. Pažymėta, kad nuotraukos yra kilusios iš akcijos epizodo, todėl nesudaro viso vaizdo. Esant tokioms aplinkybėms, būtina apklausti liudininkus. LVŽS pateikė prašymą:

- pateikti visą išsamią tyrimo grupės išvados parengiamąją medžiagą iki posėdžio;
- atidėti posėdį bent 5 darbo dienas, taip sudarant galimybes LVŽS atstovui deramai susipažinti su Tyrimo grupės išvados parengiamąją medžiagą;
- pakviesti į posėdį skundo autorių bei Dubinčių bendruomenės pirmininkę;
- dėl interesų konflikto ir galimo šališkumo nušalinti Tyrimo grupės narius.

Prieš Varėnos raj. SRK posėdį buvo gauti ir šie dokumentai:

– 2019 m. vasario 11 d. piliečio raštas, kuriame nurodoma „*2019 m. sausio 15 dieną vyko akcija „Išsaugokime vyrus“ Dubičių k. ir joje Marijonas Čapkovskis neagitavo. Jis atvažiavo kartu su komanda akcijos, padėjo pajungti elektrą ir išvažiavo*“;

– 2019 m. vasario 12 d. Dubičių krašto bendruomenės pirmininkės pareiškimas: „*Š. m. sausio 11 dieną man paskambino Marijonas Čapkovskis ir pasakė, kad sausio 15 dieną Dubičiuose gyventojams bus imamas kraujas, tyrimai nemokami. Paprašė leisti prisijungti autobusiuką prie elektros iš bendruomenei priklausančių patalpų. Atvažiavus autobusiukui prie bendruomenės patalpų buvo susirinkę kaimo gyventojai. Atvykęs Marijonas Čapkovskis sutvarkė prisijungimo prie elektros techninius dalykus, tai truko mažiau nei 10 min. ir išvyko. Jokios agitacijos ir žmonių papirkinėjimo jis nevykdė*“.

Varėnos raj. SRK įvertino 2019 m. vasario 11 d. LVŽS „Prašymą dėl visų tyrimo duomenų pateikimo, liudytoju apklausos ir išvados projekto svarstymo datos pakeitimo“. Atsižvelgiant į tai, kad M. Čapkovskis su išvada buvo supažindintas, patvirtino ketinimą dalyvauti rengiamame 2019 m. vasario 12 d. Varėnos raj. SRK posėdyje, LVŽS prašymas atidėti posėdį buvo nepatenkintas. Taip pat buvo atkreiptas dėmesys, kad nėra pagrindo kviešti skundo autoriaus bei liudytojos: *„nenurodoma kokias Tyrimo išvadoje nurodytas aplinkybes galėtų patvirtinti ar paneigti nurodytas asmuo, todėl nėra teisinio pagrindo į Komisijos posėdį kviešti minėtus asmenis“*. Atsižvelgiant į tai, kad Tyrimo grupė buvo sudaryta laikantis teisės aktų nustatytų reikalavimų, nuspręsta, kad nėra pagrindo nušalinti Tyrimo grupės narių.

Varėnos raj. SRK 2019 m. vasario 12 d. priėmė sprendimą Nr. 21 „Dėl rinkėjų papirkimo tyrimo grupės 2019 m. sausio 31 d. išvados“, kuriame pritarė Tyrimo grupės 2019 m. sausio 31 d. pateiktai išvadai.

1.5. Dėl LVŽS skundo turinio

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga 2019 m. vasario 15 d. pateikė VRK skundą „Dėl Varėnos rajono savivaldybės rinkimų komisijos 2019-02-12 sprendimo Nr. 21“. Skunde teigiama, kad „SRK sprendimas yra visiškai nemotyvuotas, be kita ko, priimtas grubiai pažeidžiant nešališkumo, teisės į teisinę gynybą bei skaidrumo principus. Be to, SRK nesilaikė VRK 2017 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. Sp-47 patvirtinto Rinkėjų galimų papirkimų atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas), kuriuo nuostatų buvo nesilaikyta ruošiant išvados projektą (atitinkamai ir dėl šios priežasties SRK sprendimas yra neteisėtas ir nepagrėstas).“

LVŽS Skunde nurodyta, kad:

- M. Čapkovskis turėjo per mažai laiko išsamiai susipažinti su išvados turiniu;
- nebuvo atsižvelgta į LVŽS teisininko negalėjimą dalyvauti Varėnos SRK posėdyje;
- išvados projekto medžiaga nebuvo išsamiai;
- anoniminio skundo turinys ir nuotraukos kilę iš akcijos epizodo, todėl buvo būtina apklausti įvykių liudininkę;
- anoniminio skundo autorius M. Čapkovskiui yra žinomas, todėl būtina buvo apklausti ir jį, taip pat Varėnos raj. SRK turėjo pasirūpinti nustatytų liudininkų apklausa.

LVŽS skunde nurodoma, kad „SRK išvados projektą ruošė trys komisijos nariai, susiję su Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžiu (anksčiau) <...>“, „Visi trys SRK sudarytos tyrimo grupės nariai yra susiję pavaldumo santykiais su Varėnos savivaldybės administracijos direktoriumi <...>“. Teigiama, kad SRK Tyrimo grupės išvados projektą pasirašę Tyrimo grupės nariai turėjo nusišalinti nuo jiems pavesto tyrimo dėl akivaizdaus šališkumo (per tiesioginės vadovybės interesų konfliktą).

Skunde cituojami Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto VRK 2017 m. vasario 23 d. sprendimu „Dėl Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo ir Metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ Nr. Sp-47 (su vėlesniais papildymais ir pakeitimais), 22.2 ir 22.3 papunkčiai.

Teigiama, kad Tyrimo grupės išnagrinėtame anoniminiame skunde buvo pateikti akivaizdžiai nepagrįsti duomenys, Tyrimo grupė nepateikė jokių faktinės anoniminio skundo aplinkybes patvirtinančių dokumentų, neapklausti liudytojai, kurie patvirtina priešingas faktines aplinkybes. Taip pat nurodoma, kad Tyrimo grupės išvados teiginys, esą M. Čapkovskis neturėjo teisinio pagrindo savanoriauti, yra visiškai nepagrįstas. LVŽS skunde taip pat atkreipiamas dėmesys, kad „*Kitokių motyvų, kuriais vadovaujantis SRK nusprendė, esą A. Čapkovskis netiesiogiai papirkinėjo rinkėjus, SRK iš viso nenurodė*“.

LVŽS skunde nurodoma, kad Projektas „Saugokime vyrus“ yra tęstinis, jo metu nevykdoma agitacija, jis gali būti vykdomas ir rinkimų kampanijų metu, M. Čapkovskis tik suteikė laboratorijai reikalingą techninę pagalbą ir išvyko.

II. LVŽS skundo vertinimas

VRK nariai įvertino LVŽS skunde pateiktus argumentus, dėl kurių pasisako:

2.1. Dėl tyrimą atlikusios Varėnos raj. SRK Tyrimo grupės

Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto VRK 2017 m. vasario 23 d. sprendimu „Dėl Rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo ir vertinimo tvarkos aprašo ir Metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ Nr. Sp-47 (su vėlesniais papildymais ir pakeitimais) (toliau – Aprašas), 16 punkte numatyta: „*Skundams dėl rinkėjų galimų papirkimo atvejų tyrimo Komisija sprendimu sudaro nuolatinę tyrimo grupę iš 3 (trijų) Komisijos narių, pasiūlytų į Komisiją Lietuvos Respublikos teisingumo ministro, Lietuvos teisininkų draugijos ir savivaldybės administracijos direktoriaus, iš kurių vieną Komisija paskiria tyrimo grupės vadovu.*“ Tyrimo grupė buvo sudaryta vadovaujantis teisės aktuose nustatytais reikalavimais. Nėra pagrindo manyti, kad atliekant tyrimą Tyrimo grupės nariai buvo šališki. Atkreiptinas dėmesys, kad Tyrimo grupės sudėčiai yra nustatyti reikalavimai, susiję su SRK narius delegavusiais asmenimis ir institucijomis.

2.2. Dėl anoniminio skundo priėmimo nagrinėti

2.2.1. LVŽS skunde atkreipiamas dėmesys, kad Aprašo 22.3 papunktyje numatyta: „*nenagrinėjami anoniminiai skundai, kurie yra nepagrįsti, neįskaitomi ir nesuprantamo turinio ir kuriuose nenurodyti konkretūs faktai, leidžiantys nustatyti rinkėjų galimo papirkimo pagrindą, arba jeigu tokiam skunde nurodoma asmens kontaktinė informacija, su juo bandoma susisiekti ir prašoma*

ištaisyti skundo trūkumus, tačiau asmuo vengia ištaisyti Komisijos nurodytus trūkumus“. Pateiktas anoniminis skundas yra įskaitomas, jame aiškiai išdėstytos skundą pateikusio asmens ar asmenų mintys bei aiškiai ir nedviprasmiškai suformuluotas prašymas.

Anoniminiame skunde pateikiama informacija, leidžianti nustatyti vietą, laiką, galimą veiksmų pobūdį, bei pateikiamos nuotraukos, kurios tarpusavyje susieja aptariamą asmenį bei kandidatą, kurio veiksmai skundžiami.

2.2.2. LVŽS skunde atkreipiamas dėmesys, kad Aprašo 22.2 papunktyje numatyta: *„jeigu po papildomos informacijos pateikimo ir duomenų patikslinimo tampa akivaizdu, kad skunde apie galimai padarytą papirkimą nurodyti faktai yra akivaizdžiai neteisingi, Komisija gali atsisakyti pradėti tyrimą“.* Anoniminiame skunde yra pakankamai duomenų tyrimui pradėti ir atlikti.

2.3. Dėl netinkamo pranešimo apie Varėnos raj. SRK posėdį ir negalėjimo jame dalyvauti LVŽS atstovui

Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad *„Apie rinkimų komisijos posėdį visuomenei paskelbiama pastate, kuriame yra rinkimų komisijos būstinė, įrengtoje skelbimų lentoje ir šios rinkimų komisijos nariams pranešama asmeniškai ne vėliau kaip likus 24 valandoms iki posėdžio pradžios“.* Apie pradėtą tyrimą ir anoniminio skundo turinį M. Čapkovskis buvo informuotas 2019 m. sausio 23 d., Tyrimo grupės išvada jam pateikta 2019 m. vasario 8 d., tą pačią dieną gautas patvirtinimas, kad laiškas su išvada gautas ir M. Čapkovskis ketina dalyvauti 2019 m. vasario 12 d. posėdyje. Varėnos raj. SRK nepažeidė teisės aktuose nustatytų terminų. Teisė į gynybą nebuvo pažeista ir LVŽS atstovui negalint dalyvauti posėdyje – tinkamu laikomas M. Čapkovskio pateiktas atsakymas, kad jis pats dalyvaus Varėnos raj. SRK posėdyje.

2.4. Dėl anoniminio skundo autoriaus apklausos

Nepaisant to, kad galimai buvo nustatyta anoniminio skundo autoriaus tapatybė, tokį skundą teikęs asmuo siekė išlaikyti anonimiškumą.

2.5. Dėl liudininkų apklausos

Varėnos raj. SRK konstatavo, kad nebuvo nurodyta *„kokias Tyrimo išvadoje nurodytas aplinkybes galėtų patvirtinti ar paneigti nurodytas asmuo, todėl nėra teisinio pagrindo į Komisijos posėdį kviešti minėtus asmenis“.* Atkreiptinas dėmesys, kad buvo gauti raštu pateikti liudininkų parodymai, kuriuose nurodoma, kad M. Čapkovskis neagitavo. Atkreiptinas dėmesys, kad pati Varėnos raj. SRK Tyrimo grupė konstatavo, jog nepateikti įrodymai dėl atliekamų atviros agitacijos veiksmų, todėl šio klausimo net netyrė: *„Skunde nurodoma, kad LVŽS kandidatas į Varėnos r. savivaldybės*

tarybos narius-merus M. Čapkovskis atvirai agitavo per savivaldybių į tarybas rinkimus balsuoti už jį ir LŽVS sąrašą, tačiau tai patvirtinančių duomenų Tyrimo grupė iki Skundo nagrinėjimo, nėra gavusi, todėl atviros agitacijos klausimas nesvarstomas“.

2.6. Dėl nuotraukų išėmimo iš konteksto

Kartu su anoniminiu skundu pateiktos nuotraukos įrodo, kad tuo pačiu metu kandidatas į tarybos narius – merus ir akcijoje dalyvaujantis mikroautobusas buvo vienoje vietoje. Tačiau, be nuotraukų, yra gauta ir kitų duomenų, paneigiančių skunde nurodytą teiginį apie atsitiktinį asmens užfiksavimą prie automobilio, t. y. vien „akcijos epizodą“. Pats M. Čapkovskis patvirtino, kad dalyvauja akcijoje, suteikia jos dalyviams techninę pagalbą bei įteikia tyrimų rezultatus: „teikiau organizacinę pagalbą laboratorijai - rūpinausi vieta mikroautobusui, elektros tiekimu ir kt.“, taip pat „Medicina practica pateikė uždarus vokus, kuriuos perdaviau asmenims, padariusiems tyrimus“.

2.7. Dėl savanorystės teisinio pagrindo

Savanorystės teisinio pagrindo klausimas atskirai nenagrinėjamas, nes veikos kvalifikavimui jis teisinės reikšmės neturi. M. Čapkovskis pateikė medžiagą, kuri įrodo, kad sutartiniai teisiniai santykiai tarp M. Čapkovskio ir VŠĮ „Medicina practica“ atsirado vykstant rinkimų kampanijai.

2.8. Dėl teisinio vertinimo

Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnyje numatytas draudimas papirkti rinkėjus ar rinkimų teisę turinčius asmenis. Minėto straipsnio 1 punkte numatyta: „*Prasidėjus rinkimų politinei kampanijai, tai yra nuo rinkimų datos paskelbimo iki šio įstatymo nustatyto rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat rinkimų dieną draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis, paslaugomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėją ar rinkimų teisę turintį asmenį dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą numatomą kelti kandidatą ar numatantį išsikelti kandidatą į savivaldybės tarybos narius – merus asmenį, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba numatomų kelti kandidatais asmenų ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę*“.

Aprašo 4 punkte numatyta: „4. Rinkėjų papirkimas – tai trukdymas asmeniui, prasidėjus rinkimų (referendumo) politinei kampanijai, tai yra nuo rinkimų (referendumo) datos paskelbimo iki Rinkimų įstatymuose ar Referendumo įstatyme nustatyto rinkimų (referendumo) agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat agitacijos draudimo laikotarpiu ir rinkimų (referendumo) dieną, realizuoti savo teisę rinkti arba būti išrinktam, kuris gali pasireikšti:

4.1. tiesioginiu ar netiesioginiu rinkėjų balsų pirkimu;

4.2. *dovanų ar kitokio atlyginimo rinkėjams teikimu, skatinant rinkėją (rinkėjus) dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose (referendume) ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatą, kandidatą arba kandidatų sąrašą;*

4.3. *pažadu už balsavimą atsilyginti rinkėjams po rinkimų (referendumo) turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų, visuomeninių rinkimų komitetų, kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais;*

4.4. *rinkėjo palenkimu už jam pačiam ar kitiems asmenims duodamus ar žadamus pinigus ar kitokias materialines vertybes bei tokio pobūdžio paslaugas ar lengvatas balsuoti už ar prieš konkrečią politinę partiją, visuomeninį rinkimų komitetą, kandidatą arba asmenį, kurį planuojama kelti kandidatą.“*

Atkreiptinas dėmesys, kad akcija buvo vykdoma rinkimų kampanijos metu, ją padėjo vykdyti LVŽS šioje savivaldybėje keliamas kandidatas į tarybos narius – merus. Kandidato į tarybos narius – merus dalyvavimas akcijoje (net ir savanorio teisėmis) gali prisidėti prie rinkėjų ar rinkimų teisę turinčių asmenų nuomonės formavimo apie kandidatą. Paslaugos potencialiems rinkėjams buvo teikiamos nemokamai, kandidatas į tarybos narius – merus dalyvavo ne tik techniškai aprūpindamas akcijos dalyvius (pvz., elektros pajungimas), bet ir asmeniškai įteikė tyrimo rezultatus. Todėl darytina išvada, kad teikiant paslaugas ir įteikiant jų rezultatus buvo veikiamą potencialių rinkėjų valia bei formuojama nuomonė apie akcijos dalyvius, tai yra pažeistos Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo nuostatos dėl rinkėjų papirkimo draudimo ir rinkimų agitacijos.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 85 straipsnyje 1 dalyje numatyta atsakomybė už rinkimų ar referendumo agitacijos tvarkos pažeidimus: „1. Rinkimų įstatymuose ar Lietuvos Respublikos referendumo įstatyme nustatytos rinkimų ar referendumo agitacijos tvarkos pažeidimas, išskyrus šio straipsnio 3, 4, 5 dalyse numatytus pažeidimus,

užtraukia baudą asmenims nuo šešiasdešimt iki vieno šimto keturiasdešimt eurų, rinkimų komisijų ar referendumo komisijų nariams, kitiems atsakingiems asmenims, taip pat rinkimų ar referendumo stebėtojams – nuo dviejų šimtų iki aštuonių šimtų septyniasdešimt eurų ir politinės kampanijos dalyviams ar politinių partijų, kurios yra politinės kampanijos dalyvės, pirmininkams – nuo trijų šimtų iki vieno tūkstančio penkiasdešimt eurų“.

Apibendrinama tai, kas išdėstyta, VRK Politinės reklamos ir papirkimų tyrimo darbo grupė siūlo:

1. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos 2019 m. vasario 15 d. skundo „Dėl Varėnos rajono savivaldybės rinkimų komisijos 2019-02-12 sprendimo Nr. 21“ netenkinti.

2. Varėnos rajono savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 55 sprendimą „Dėl rinkėjų papirkimo tyrimo grupės 2019 m. sausio 31 d. išvados“, kuriuo M. Čapkovskis pripažintas pažeidęs Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalį, palikti nepakeistą.

3. Apie nustatytą papirkimo faktą paskelbti VRK interneto svetainėje kartu su M. Čapkovskio pasižadėjimu laikytis draudimo papirkti rinkėjus ir rinkimų teisę turinčius asmenis.

4. Taikyti Marijonui Čapkovskiui Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 85 straipsnyje 1 dalyje numatytą administracinę atsakomybę.

Vadovė

Aistė Žilinskienė

Nariai:

Andrius Puksas

Tauras Rutkūnas

Vincentas Vobolevičius